

Cambridge Papers

**Relaționismul:
În căutarea unei viziuni
biblice asupra societății**

Michael Schluter

**RELAȚIONISMUL:
În căutarea unei viziuni biblice
asupra societății**

Michael Schluter

Articol publicat în seria *Cambridge Papers*

Decembrie 1997

Traducător: Elena Neagoe

Editura Excelsior Art

2013

Originally published in Cambridge Papers series,
by The Jubilee Centre (Cambridge, U.K.) under the title
Relationism: pursuing a biblical vision for society
Volume 6, Number 4, December 1997.

@ 1997 by Michael Schluter

All rights reserved.

Published with permission of The Jubilee Centre,
3 Hooper Street, Cambridge, CB1 2NZ, UK
www.jubilee-centre.org/cambridge_papers
Charity Registration Number 288783.

Ediția în limba română, publicată cu permisiune, sub titlul

Relaționismul:

în căutarea unei viziuni biblice asupra societății,

de Michael Schluter,

apărută sub egida Centrului Areopagus din Timișoara

Calea Martirilor nr. 104

www.areopagus.ro

cu sprijinul oferit de

European Christian Political Foundation.

Începând cu anul 2011, activitățile desfășurate de ECPF sunt susținute financiar de către Parlamentul European. Responsabilitatea pentru orice comunicare sau publicație redactată de ECPF, sub orice formă sau prin orice mijloc, revine organizației ECPF. Parlamentul European nu este responsabil pentru modurile în care va fi folosită informația conținută aici.

Coordonatori proiect:

Dr. Alexandru Neagoe, Paulian T. Petric

Toate drepturile rezervate asupra prezentei ediții în limba română. Prima ediție în limba română.

Traducerea: Elena Neagoe

Editor coordonator: Paulian T. Petric

Cu excepția unor situații când se specifică altfel, toate citatele biblice folosite sunt din traducerea D. Cornilescu.

Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă doar cu aprobarea în scris a Centrului Areopagus din Timișoara. Dacă există vreo discrepanță între versiunea engleză și cea română, versiunea engleză are întâietate.

„Este de acum evident că adevărurile supreme reprezintă un concept anacronic. Tema centrală pe care o împărtășesc formatorii de opinie este faptul că societatea a devenit prea diversă și fragmentată ca să fie redusă doar la concepte simple de organizare, precum piața sau socialismul” (R. Cockett, *The Times*, 8 August 1994).

Rezumat

Acest articol redă istoria cercetărilor mele de-a lungul ultimilor douăzeci de ani în vederea găsirii unei paradigme sociale alternative care să fie mai aproape de normele biblice decât capitalismul democrat sau economia socialistă de piață. Învățăturile biblice pe această temă se găsesc în legea Vechiului Testament, prin care Dumnezeu oferă un cadru normativ pentru societatea israelită. Domnul Isus spune că Legea este strâns legată de porunca dublă prin care se cere să-L iubești pe Dumnezeu și să-ți iubești aproapele. Dragostea nu este un termen ce ține de domeniul economic sau financiar, ci este limbajul relațiilor – de aici, termenul de relaționism. Principiile legii biblice, interpretate în termeni relaționali, oferă o bază coerentă pentru politica publică și pentru deciziile personale legate de viață. Relaționismul este așadar cu adevărat promițător în ceea ce privește realizarea unei reforme ample a societății, cu condiția ca el să nu fie separat de înrădăcinarea sa în revelația biblică.

Mai avem încă nevoie de un „adevăr suprem”?

Căderea Zidului Berlinului a reprezentat un moment de cumpănă în istorie. Vremea adevărilor supreme din spațiul politic își găsisese acum sfârșitul. Este bine ceea ce efectiv funcționează. Politica ar trebui evaluată doar bazându-ne pe criterii pragmatice: dacă funcționează, folosește-o, dacă nu funcționează, abandonează-o. Aceasta este o perioadă a politicii focalizate pe o singură problemă, când o societate pluralistă trebuie să trăiască cu multiple viziuni a ceea ce este dezirabil din punct de vedere social.

Cu toate acestea, abordarea pragmatică întâmpină probleme. Este nevoie de mult timp pentru a observa efectele depline ale politicii, așa că inclusiv după criteriile sale, pragmatismul este periculos din punct de vedere experimental. În mod fundamental, politicile sunt rareori sau niciodată cu valoare neutră. Acordarea pensiei, de exemplu, implică o alegere între responsabilitatea individului, a familiei și a statului. Sistemul de taxe și beneficii pot susține căsătoria sau pot face coabitarea mai atractivă din punct de vedere financiar. O platformă politică construită pe o abordare cazuistică este mai susceptibilă de a fi plină de contradicții interne.

Odată cu angajamentul lui Margaret Thatcher față de economia de piață, au existat foarte puține tentative de a schița o viziune socială coerentă. Mișcarea ce promovează importanța comunității pretinde că ar trebui acordată o atenție mai mare problemelor legate de cetățenie și comunitate, dar eșuează în analiza cauzelor individualismului aflat în creștere. Mișcarea ecologistă a câștigat un loc pe agenda națională, dar nu s-a adresat în mod real preocupărilor politice centrale precum șomajul din mediul urban sau viitorul sistemului național de sănătate.

Unii privesc în urmă cu nostalgie la visurile utopice ale trecutului creștin. Viziunea reformată a unui „regat creștin” poate fi atrăgătoare, dar cum vom putea oare restaura la scară largă o credință în Dumnezeu care să fie atât de puternică încât să modeleze comportamentul personal? În aceeași măsură, idealul creștin socialist este total eronat atunci când controlul statului asupra economiei se reduce doar la a trage economia la răspundere, din când în când.

O alternativă la capitalism, marxism și socialism

Explorările mele privitoare la o viziune socială alternativă, bazată pe fundamente biblice, se întind pe o perioadă de peste douăzeci de ani. Totul a

început în Africa de Est în anii 1970. În acea perioadă, Kenia era în centrul dezbaterilor ideologice. În țara învecinată, Tanzania, Nyerere a implementat „socialismul ujamaa” care presupunea mutarea forțată a țăranilor de la gospodăriile lor tradiționale înspre comunitățile rurale. La nord, conducerea autarhică a lui Hailé Selassie era pe punctul de a fi înlocuită cu un regim marxist represiv. În Kenia, capitalismul scăpat de sub control introducea diferențe extreme de venit.

Gândirea creștină contemporană din Marea Britanie s-a focalizat pe identificarea principiilor biblice care să evalueze critic politica publică. În politică, stânga a pus accentul pe dreptate, iar dreapta a pus accentul pe administrare. Cu toate acestea, astfel de principii generale erau inadecvate pentru a evalua colectivizarea obligatorie din Tanzania. Se spune că Nyerere le-a cerut episcopilor din Tanzania să-i analizeze critic politicile. Atunci când a văzut că ei nu au nimic de spus, le-a cerut să-l sprijine public. Chiar nu era nici o bază biblică pentru o evaluare critică?

Discuția mea cu Roy Clements, pe atunci pastor al Bisericii Baptiste din Nairobi, a condus la o redescoperire a legii vechi-testamentare ca fundament etic al vieții publice. Etica Noului Testament a fost dată în principal creștinilor; ea presupune existența puterii Duhului Sfânt și a fost dată mai degrabă ca să ghideze creștinii și biserica, decât să ghideze comportamentul societal. Așadar, porunca lui Isus de „a întoarce și obrazul celălalt” nu este un fundament potrivit pe baza căruia un tribunal să pronunțe o sentință împotriva unor hoți înarmați. Isus însuși face referire la legea Vechiului Testament ca sursă de învățături etice – date de Dumnezeu – atunci când îi îndeamnă pe ucenicii Săi să fie sare și lumină în societate, după tradiția profeților (Matei 5:11-20). El subliniază faptul că legea biblică este în continuare standardul lui Dumnezeu pentru o societate care include și

oameni ne-născuți din nou (Matei 5:17-19), ea fiind dată parțial ca o adaptare la împietrirea inimii omului (Matei 19:8).

Din vara anului 1975 am început un studiu minuțios și sistematic al sistemului politic, economic și social conținut în Legea lui Moise. Aceasta s-a dovedit a fi o inițiativă aducătoare de împlinire. Deși, la o primă lectură, legile păreau a fi cuprinse într-o colecție întâmplătoare, studiul amănunțit a revelat o coerență internă remarcabilă. Temele ce se împletesc în cadrul acestor legi vor fi prezentate în secțiunile ulterioare. Precizez doar că am găsit aici un tipar coerent al economiei politice, cu relevanță evidentă pentru întrebările la care încercam să găsim răspunsuri în Africa de Est.

Combaterea obiecțiilor

Odată „descoperită” legea biblică, ne-am confruntat cu o mulțime de motive pentru care nu ar trebui să o aplicăm în prezent. Fiecare motiv a trebuit să fie analizat cu atenție. Patru dintre obiecțiile cele mai importante au fost:

1) „Legea biblică nu mai are un rol în Noul Testament”

O lecturare superficială a Noului Testament duce la concluzia că legea vechi-testamentară a fost anulată de venirea lui Isus. De exemplu, Pavel spune: „Cristos este sfârșitul Legii” (Romani 10:4). Dar Isus insistă asupra faptului că El nu a venit să desființeze Legea (Matei 5:17); iar Pavel spune în altă parte că „Legea este bună dacă cineva o întrebuițează bine” (1 Timotei 1:8). Din fericire, teza de doctorat a lui Chris Wright a ajutat la clarificarea rolului pe care îl are legea Vechiului Testament pentru creștini. El a găsit trei niveluri de împlinire sau aplicare: tipologic, escatologic și paradigmatic.¹ Ultimul dintre acestea – și anume că organizarea socială distinctă a israeliților a fost o parte a chemării lor de a fi „lumina Neamurilor” (Isaia 42:6) – a avut relevanță directă pentru munca noastră.

2) „Nu există nici un mandat pentru creștini de a promova legea biblică în societatea contemporană”

Răspunsul direct se găsește în îndemnul lui Isus: „Oricine va păzi [aceste porunci] și va învăța pe alții să le păzească, va fi chemat mare în Împărăția cerurilor” (Matei 5:19). Există o legătură intrinsecă între lege și Împărăția lui Dumnezeu. Cum spunea și Pavel, legea a fost responsabilă să ne aducă la Cristos (Galateni 3:24). Cu toate acestea, dacă Împărăția este doar acolo unde domnia lui Cristos este recunoscută în inimile oamenilor, care este relația lui Cristos cu restul umanității? Noul Testament afirmă că domnia lui Cristos este peste lumea întreagă, atât în calitate de Creator, cât și de Răscumpărător – indiferent dacă oamenii admit sau nu domnia Sa (Matei 28:20). Deci creștinii au autoritatea dată de Dumnezeu de a prezenta societății atât legea, cât și Evanghelia.

3) „Legea biblică susține o societate bazată pe patriarhalism și sclavie”

Problema genului în legea Vechiului Testament este complexă și trebuie ținut cont de contextul cultural. Societățile agrare nu permiteau ca moștenirea să fie transmisă atât prin fii, cât și prin fiice, pentru că astfel loturile de pământ s-ar fi divizat și s-ar fi împrăștiat mult mai repede. Aceasta a fost o problemă reală și în Israel (Numeri 27 și 36). Legea alege calea patriarhală, care este consecventă cu relatarea din Geneza. În privința sclaviei, în Israel ea a fost mai puțin accentuată decât în Grecia sau în Roma antică. Sclavii din Israel aveau voie să fugă (Deuteronom 23:15-16) sau erau eliberați la fiecare șapte ani (Deuteronom 15:12-15). De fapt, sclavia din timpul Vechiului Testament semăna mai mult cu un contract de servicii domestice, chiar dacă oferea o putere considerabilă stăpânului casei. Ea reprezenta, în ultimă instanță, o pedeapsă a comunității pentru hoți sau pentru datornici (Exodul 22:3) și probabil era mult mai umană decât excluderea socială și inactivitatea forțată specifice închisorilor moderne.

4) „Nu este clar ce părți ale legii biblice ar trebui aplicate în prezent”

Cu toate că majoritatea legilor, cât și consecințele lor, sunt parte a legii ceremoniale a poporului Israel și sunt împlinite în Cristos – nemaivând astfel un caracter obligatoriu pentru creștini (de pildă legile cu privire la mâncare) – Isus insistă asupra faptului că nici o parte din Lege nu poate fi respinsă pe motivul irelevanței culturale (Matei 5:17). Categoriile de legi morale, civile și ceremoniale, folosite de reformatori, sunt folositoare atâta vreme cât obiectivul acestor categorii este să desemneze diferite scopuri ale legii – și nu diferite tipuri de lege. O poruncă specifică, de exemplu cea de a păzi Sabatul, poate avea simultan o funcție morală, civilă și ceremonială. Ceea ce este relevant pentru organizarea societății de astăzi este funcția moral-civilă a Legii, nu rolul său ca semn al legământului vechi-testamentar (Exodul 31:13).

Au existat multe alte obiecții în primii ani ai studiului nostru. Se părea că de 300 ani încoace creștinii găsiseră multe motive pentru care să nu studieze aplicarea legii biblice în societatea contemporană.

Care sunt principiile pentru economia politică?

Următorul pas a fost să determinăm care principii ale legii biblice pot fi aplicate astăzi, într-un context majoritar secularizat. Printre altele, am identificat următoarele:

- Întemeierea unui stat ar trebui să fie un legământ sau promisiune între regiuni sau secțiuni ale societății care să lege părțile împreună la bine și la rău, ca și într-o căsătorie, astfel încât să existe mai degrabă un angajament pentru rezolvarea conflictelor, decât să se recurgă la forță sau la retragere.
- Familiei (lărgite) ar trebui să i se acorde un rol cât mai important posibil pentru a i se asigura

coeziunea pe termen lung. Acest rol ar trebui să includă funcții economice și de bunăstare, precum și asigurarea suportului emoțional și hrănirea și educarea copiilor.

- Toate familiile ar trebui să aibă rădăcini geografice într-o locație delimitată fizic și un anumit drept la proprietate. Acest lucru ajută la asigurarea unei proximități între familii, la existența unor comunități locale stabile, precum și la o anumită egalitate în relațiile sociale, permițând în același timp diferențe de avere.²

- Surplusul de bani ar trebui canalizat pe cât posibil în cadrul familiilor și comunităților unde câștigurile nu sunt pecuniare sau ar trebui folosit drept capital propriu într-o afacere, astfel încât riscul să fie împărțit echitabil între furnizorii și beneficiarii capitalului.³

- Delincvența nu ar trebui să însemne că un individ a încălcat legile statului, ci faptul că există o ruptură în relația dintre acuzat și victimă, respectiv dintre acuzat și comunitatea locală sau națională.

- Puterea guvernării centrale ar trebui restrânsă pentru a asigura participarea oamenilor în luarea deciziilor care le guvernează viața. „Subsidiaritatea” încurajează implicarea politică directă și ajută la dezvoltarea relațiilor în cadrul comunității locale.

- Unitatea națională ar trebui să fie construită nu pe centralizare militară sau executivă, ci pe un sistem național legislativ, educațional și medical care are la bază valori și aspirații comune.

Aceste principii se dovedesc a se consolida în mod reciproc și ele formează un model de organizare politică și economică.

Identificarea „adevărului suprem” al legii biblice

Până în anul 1981, marea parte a cercetării de bază a fost încheiată. Am studiat: ce implicații

economice și sociale aveau pentru pământ legile din „anul de veselie”; implicațiile interdicției de a percepe dobânzi și de ce această interdicție nu s-a aplicat și în cazul străinilor; structurile politice; rolul leviților; reglementările de protecție socială și organizarea militară. Dar mai era o chestiune care încă ne preocupa: ce ținea toate aceste legi împreună? Pe scurt, capitalismul este interesat în primul rând de distribuirea și creșterea capitalului, în timp ce socialismul se focalizează pe rolul și organizarea colectivului, pe proprietatea comunității și pe controlul mijloacelor de producție. Care era tema centrală a modelului găsit în legea biblică?

Răspunsul s-a dovedit a fi pe cât de simplu, pe atât de profund. După ce a răspuns unei întrebări puțin diferite, Isus merge mai departe și adresează direct întrebarea care mi-am pus-o și eu:

„Învățătorule, care este cea mai mare poruncă din Lege? Isus i-a răspuns: «Să iubești pe Domnul, Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău și cu tot cugetul tău.» Aceasta este cea dintâi și cea mai mare poruncă. Iar a doua asemenea ei este: «Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși.» În aceste două porunci se cuprinde toată Legea și Proorocii.” (Matei 22:36-40)

Bineînțeles, dragostea nu este limbajul finanțelor și al economiei, ci este limbajul relațiilor. Domnul Isus spune că Dumnezeu măsoară o societate nu după mărimea PIB-ului sau după eficiența piețelor sale, ci după calitatea relațiilor existente.

O astfel de constatare nu e deloc surprinzătoare. Creștinismul este o religie relațională. Ioan subliniază faptul că Dumnezeu nu este o ființă izolată, care trăiește într-un univers tăcut: „La început a fost Cuvântul și Cuvântul era cu Dumnezeu și Cuvântul era Dumnezeu” (Ioan 1:1). Ioan Zizioulas face următoarea observație:

„Lecția primordială este că, dacă Dumnezeu este relațional în esență, atunci toate ființele împărtășesc relaționarea: există, să spunem așa, un conținut relațional zidit în însăși natura ființei umane. A fi înseamnă a exista în relație cu alte ființe.”⁴

Alte aspecte ale doctrinei creștine sunt la fel de mult focalizate pe relații. Termenul central de „legământ” desemnează o promisiune care stabilește și conturează o relație. Ispășirea este explicată de apostolul Pavel ca având legătură cu reconcilierea (2 Corinteni 5:18-19), restaurarea unei relații distruse. Viața eternă este o relație care se dezvoltă (Ioan 17:3). Pavel ne învață că darurile spirituale, cunoștința și generozitatea față de săraci nu valorează nimic fără calitatea potrivită a relațiilor (1 Corinteni 13:1-3). Din momentul convertirii, omul este chemat să devină parte a unei noi comunități și nu să trăiască sau să acționeze în izolare (Efeseni 2:19). Limbajul relațiilor este predominant în cadrul doctrinei și experienței creștine.

Relațiile – relevanța în politica publică

După descoperirea din 1981 că relațiile sunt cheia interpretării și aplicării legii biblice în zilele noastre, a urmat o perioadă de zece ani înainte de a se face următorii pași în aplicarea consecventă a acestei înțelegeri în viața publică. Nu a fost clar imediat felul în care focalizarea pe relații putea fi folosită pentru dezvoltarea de noi abordări în domenii diverse precum politica economică, serviciile financiare, sistemul de sănătate și sistemul de penitenciare.

Între timp, în 1985, am fost atras în campania „Păstrează duminica drept zi specială” [*Keep Sunday Special*]. Pentru a avea vreo șansă de câștig, trebuia ca o coaliție largă de comercianți și sindicate să lucreze împreună cu bisericile. Ca purtător de cuvânt al acestei coaliții, nu era posibil să folosesc argumente creștine explicite. Pledoaria trebuia să se bazeze pe

viața de familie, protecția vânzătorilor cu salarii mici de presiunea de a lucra în ore nepotrivite, precum și pe factorii de mediu. În Scriptură se face referire la acestea ca motive pentru instituirea Sabatului (ex.: Deuteronom 5:15, Exodul 20:11). Această abordare a fost în acord cu învățătura creștină fără a purta explicit eticheta creștină. Aceasta oferă pentru viitor un model de echilibru între nevoia de a te implica în lume în căutarea reformei sociale și aceea de a rămâne credincios idealurilor biblice.

În 1991 David Lee a început să lucreze cu mine la o carte care să examineze în mod sistematic impactul politicii publice asupra relațiilor dintre oameni.⁵ Am dezvoltat conceptul de „proximitate relațională” care conține cinci fațete sau dimensiuni ale relațiilor interpersonale. Factorii care influențează apropierea într-o relație sunt:

- Calitatea comunicării (adresarea directă)
- Frecvența, regularitatea și consistența contactului, respectiv durata relației (continuitatea)
- Varietatea contextului întâlnirilor (diversitatea)
- Respectul reciproc și corectitudinea în relații (reciprocitatea)
- Scopuri, valori și experiențe împărtășite (elemente comune)

Oportunitatea de a lucra cu administrația închisorilor din Scoția – pentru a evalua calitatea relațiilor dintre ofițerii din închisoare și deținuți – a dus la dezvoltarea unei metode de măsurare bazată pe proximitatea relațională. Această metodă a început să fie aplicată în companii și centre pentru vârstnici, cât și în cadrul unor organizații ce aparțineau sistemului de sănătate. Deși fără baze biblice explicite, proximitatea relațională a izvorât din reflectarea asupra motivelor din spatele multor legi biblice, și acest concept ne-a ajutat să identificăm impactul multor legi biblice asupra structurii relațiilor inter-umane.

Multe trăsături ale societății contemporane din apus subminează proximitatea relațională. Nivelurile înalte de mobilitate sunt cauza dificultății cu care oamenii dezvoltă relații apropiate cu semenii. Mijloacele de comunicare moderne au ca efect divizarea timpului nostru între mai mulți oameni, așa că fiecare contact tinde să devină mai superficial. Cultura televiziunii și a muzicii deseori inhibă conversația. Normele de proiectare urbanistă și clădirile înalte au scăzut oportunitățile ca oamenii să aibă contact frecvent. Dimensiunea mare a companiilor, școlilor și spitalelor din zilele noastre reduce frecvența interacțiunii dintre colegi.

Paradigma relațională poate fi folosită pentru o abordare critică a legislației, cât și a structurilor și practicilor din interiorul organizațiilor. Această abordare oferă un etos alternativ pentru sectoare ale politicii publice, ca de exemplu „justiție relațională” pentru sistemul de justiție penală și „sănătate relațională” pentru sistemul național de sănătate. În toate acestea, dar și în alte moduri, abordarea relațională, înrădăcinată în principii biblice, poate oferi agenda unei reforme în viața publică.

Stilul de viață relațional

Tema relațiilor depășește diviziunea artificială existentă în gândirea liberală între dreptatea din viața publică și virtutea din viața privată. Creștinii care doresc să gândească și să se comporte relațional la serviciu și acasă vor studia viața lui Isus, pentru că El, prin viața și prin învățăturile Lui, ne arată cum să ne relaționăm perfect față de Dumnezeu și față de semenii. Această perspectivă acoperă fiecare domeniu din viață. Dragostea *agape* – care nu iubește „pentru că”, ci „în pofida faptului că” – este scopul suprem al creștinului (1 Ioan 4:7-12).

Condiția primordială pentru un stil de viață relațional este nevoia de relații profunde, loiale și pe termen lung. Aceste relații se regăsesc în general

în cadrul familiei, dar și în afara ei. Pentru a ajunge la o astfel de relație, rădăcinile sunt esențiale. De aceea, învățătura despre „anul de veselie” – care avea în vedere în special conservarea rădăcinilor – este fundamentală pentru structura socială a Legii din Vechiul Testament.⁶

Timpul este „moneda” relațiilor. În societatea actuală, tehnologia facilitează contactul cu un număr mai mare de persoane decât oricând, dar un astfel de contact larg este în general caracterizat de o superficialitate mai mare. A avea câțiva prieteni apropiați din familie și din exteriorul familiei extinse este esențial pentru a înțelege care sunt relațiile cu adevărat prioritare. Isus stabilește prioritățile relaționale în lucrarea Sa după multă rugăciune (Marcu 3:13-17, 5:37), iar relația Sa cu Tatăl ceresc are prioritate în fața tuturor celorlalte relații (Marcu 1:35-37).

Prietenia apropiată este totuși mai mult decât un devotament față de rădăcini și decât a avea o ordine a priorităților în relații. Prietenia autentică implică dragoste jertfitoare (*agape*), voința de a ierta întotdeauna și abilitatea de a împărtăși cele mai intime gânduri și sentimente celorlalte persoane. Asemenea vulnerabilitate este deseori dureroasă și întotdeauna riscantă. Experiența relațiilor profunde și dureroase a îmbogățit mult literatura și arta, inclusiv poezia lui Goethe, romanele lui Soljenițîn și pictura lui Rossetti.

Relaționismul – ideologie seculară sau strategie creștină?

Are însă relaționismul ambițiile ideologice ale capitalismului și socialismului? Astfel de sugestii îi alarmează imediat pe creștini. Ideologiile au iz de idolatrie, oferind soluții disociate de mântuire și structuri ale gândirii și acțiunii politice care nu recunosc domnia lui Cristos. Deși relaționismul ar putea fi privit ca ideologie, în sensul provenienței dintr-o concepție despre lume și viață pe care nu toți o împărtășesc, el nu trebuie privit în nici un caz ca un produs autonom al gândirii umane.

Unii preferă să privească relaționismul ca bază potențială pentru un partid politic creștin. Această cale prezintă dificultăți serioase. Partidele Creștin Democrate din Europa continentală au demonstrat pericolul de „a boteza” politica de Dreapta (Germania) sau de Stânga (Olanda) cu numele lui Cristos. Deși *valorile* vieții politice pot fi extrase din Biblie, iar ca absolute morale pot fi denumite „creștine”, este periculos să se atașeze aceeași etichetă și mijloacelor socio-economice alese pentru implementarea lor. În Africa de Sud, de exemplu, eșecul de a distinge între respingerea principială a apartheidului și politica specifică de sancțiuni ca mod de combatere a apartheidului, i-a înstrăinat în mod inutil pe unii de biserică.

The Relationship Foundation – fundație la înființarea căreia am contribuit în 1993 și care se dorește a fi un catalizator pentru a ajuta Marea Britanie să devină o societate mai relațională – se bazează pe valori creștine, dar nu așteaptă convingeri teologice de la susținătorii ei.⁷ Urmând modelul campaniei „Păstrează duminica drept zi specială”, *The Relationship Foundation* afirmă pur și simplu că se bazează pe valori etice din tradiția iudeo-creștină. Astfel, concepțiile fundației pot fi împărtășite de oricine care recunoaște importanța centrală a relațiilor de calitate pentru ființele umane și care este convins, pe bază de argumente raționale sau de intuiție, că principiile de bază ale fundației sunt corecte, indiferent de sursa lor.

Relaționismul este deci mai puțin decât un tipar de gândire complet creștin. Focalizându-se exclusiv asupra iubirii de semeni, el omite imperativul primei porunci: dragostea pentru Dumnezeu. Absența dimensiunii verticale a relațiilor înseamnă că lipsește motivația esențială pentru a construi legături sociale puternice și pentru a restaura relații distruse, chiar cu costuri personale. Cu toate acestea, căutând să influențeze o societate în care creștinismul este o minoritate, creștinii nu pot apela

la prima poruncă, aceea de a-L iubi pe Dumnezeu, în felul în care profeții Vechiului Testament au făcut acest lucru. În zilele noastre, un astfel de apel ține de responsabilitatea evanghelizării. Cel mai bun lucru la care pot spera creștinii într-o societate pluralistă este să-i convingă pe oameni de beneficiile învățaturii biblice în domeniul social și astfel să beneficieze de legi naționale bazate nu pe valori seculare, ci biblice.

În plus, printr-o focalizare a politicilor publice și a stilului de viață personal asupra relațiilor, relaționismul utilizează categoriile și limbajul creștinismului. A fost numit o „strategie de traducere”, care ajută la exprimarea multor învățături biblice esențiale în termeni contemporani.⁸ Dacă legea biblică joacă rolul unui învățător pentru a-i îndruma pe oameni înspre Cristos (Galateni 3:24), relaționismul trebuie să ocupe un teren de mijloc, stabilind, pe de o parte, standarde etice care nu presupun că toți oamenii sunt deja într-o relație personală cu Cristos și afirmând, pe de altă parte, natura relațională a întregii realități.

Promovarea relaționismului în noul mileniu

Cei care sunt convinși că este posibilă dezvoltarea unei agende fundamentate biblic – pentru reformă politică, economică și socială – folosind abordarea relațională, nu trebuie doar să analizeze ce este rău în societate, ci este esențial și să încerce să transforme această societate. Isus nu ne-a chemat să fim doar spectatori pasivi, ci să fim activi, acționând ca sare și lumină. O asemenea sarcină este uriașă. Societățile vestice sunt blocate într-o mentalitate individualistă și materialistă care este susținută de prioritățile mass-mediei, în special de reclamele comerciale, precum și de preocuparea partidelor politice pentru economie și drepturile omului. Centralizarea puterii de stat și individualizarea serviciilor financiare (pensii, asigurări, economii) susțin și ele aceeași mentalitate. Cum poate fi depășit acest blocaj?

Impactul grupurilor consultative de experți este în declin, pentru că în prezent nu mai este suficient doar să promovezi idei la nivel intelectual. Din ce în ce mai mult, politicile sunt construite pe baza experimentelor practice, a schemelor pilot și a inițiativelor regionale. Dacă relaționismul este acceptat ca o strategie pentru angajament politic și personal, ne putem aștepta la inițiative reformatoare larg răspândite, la nivel național, regional și local, bazate pe gândire relațională. Cei implicați în politică locală, în afaceri și servicii financiare, în diverse profesii și în roluri de asistență vor lucra după o agendă nouă.

Măsura în care relaționismul va avea un impact pe termen lung asupra societății vestice va depinde în mod deosebit de gradul în care va sta aproape de rădăcinile sale biblice. Separat de învățătura biblică, el va fi lipsit de coerența și incisivitatea provenite din înțelepciunea revelației lui Dumnezeu în Scriptură. De asemenea, nu va reuși să atragă și să susțină sprijinul creștinilor care recunosc în mod explicit sau intuitiv adevărul și înțelepciunea acestei

abordări. Reînnoit constant cu adevăruri izvorâte din reflecția biblică, el ar putea însă provoca în mod real ideologiile vestice dominante – și anume cea a capitalismului global și a socialismului de piață.⁹

Dr. Michael Schluter CBE este fondator al Jubilee Centre, iar în prezent este Director Executiv al organizației Relationships Global, care leagă o serie de organizații ce urmăresc promovarea unei gândiri relaționale la nivel internațional – în principal în Singapore, Africa de Sud, Hong Kong, Australia și Statele Unite ale Americii. Michael Schluter deține un doctorat în economie agricolă de la Universitatea Cornell și a lucrat în Africa de Est în calitate de consultant pentru Banca Mondială și pentru International Food Policy Research Institute. La întoarcerea în Marea Britanie, el a inițiat Jubilee Centre în 1983 și a lansat Relationship Foundation în 1993. Este căsătorit cu Auriel și împreună au 3 copii și 12 nepoți. A participat, în calitate de co-autor, la mai multe cărți, dintre care amintim: *The R Factor* (1993), *The R Option* (2003), *Jubilee Manifesto* (2005) și *The Relational Manager* (2009).

Note

[1] Cristopher J.H. Wright, *Living as the People of God* (IVP, Leicester, 1983).

[2] Vezi eseul intitulat „Disestablishment and the Church of England” (vol.3, nr. 4, dec. 1994).

[3] Vezi eseul intitulat „The Biblical Ban on Interest” (vol.2, nr. 1, martie 1993).

[4] Raport al Comisiei de Studiu BBC asupra doctrinei Trinității astăzi, „The Forgotten Trinity” (British Council of Churches, Londra, 1989), p. 16.

[5] Michael Schluter și David Lee, *The R Factor* (Hodder & Stoughton, Londra, 1993).

[6] Vezi eseul intitulat „Disestablishment and the Church of England” (vol.3, nr. 4, dec. 1994).

[7] *The Relationship Foundation*, 3 Hooper Street, Cambridge, CB1 2NZ; e-mail: rf@clara.net

[8] John Ashcroft și Christopher Townsend, *Political Christians in a Plural Society* (Jubilee Centre, Cambridge, 1994), p. 81.

[9] *Jubilee Center*, la rândul ei o societate de caritate, fiind direct legată de The Relationship Foundation, are sediul în aceeași clădire cu această fundație și are ca scop facilitarea de cercetări și studii biblice care să ajute la dezvoltarea inițiativelor și perspectivelor politice în care este angajată fundația.

Articolele din seria *Cambridge Papers*
care vor fi publicate în 2013 de către
Centrul Areopagus din Timișoara,
cu sprijinul oferit de
European Christian Political Foundation:

Faith versus Prudence? Christians and Financial Security
(Paul Mills)

*Is Capitalism Morally Bankrupt? Five moral flaws and
their social consequences*
(Michael Schluter)

Relationism: Towards Christian Values in Public Life
(Michael Schluter)

Roots: biblical norm or cultural anachronism?
(Michael Schluter)

Secularisation: is it inevitable?
(John Coffey)

The Great Financial Crisis: A biblical diagnosis
(Paul Mills)

Află mai mult pe:
www.excelsiorart.ro

ISBN 978-973-592-312-9

5 948398 001993

Centrul de Educație Creștină și Cultură Contemporană Areopagus
Calea Martirilor 104, Timișoara
www.areopagus.ro